ਭਾਰਤ ਦੀ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕੌਂਸਲ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜੀਵ ਕਾਲਜ ਆਫ ਫਾਰਮੇਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 6681)

ਸਤੰਬਰ 15, 2022

ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਾਈ ਅਤੇ
ਪਾਮਿਦੀਘੰਟਮ ਸ੍ਰੀ ਨਰਸਿੰਘਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਲੇਖ 19(1)(ਜੀ) – ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ – ਇਸ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਉਚਿਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ – ਇਸ ਦੀ ਅਨੁਮਤੀ ਨਹੀਂ – ਮਿਤੀ 17.07.19 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤਾ / ਸੰਚਾਰ ਰਾਹੀਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀਸੀਆਈ ਨੇ ਫਾਰਮੇਸੀ ਦੇ ਡਿਪਲੋਮਾ ਅਤੇ ਡਿਗਰੀ ਕੋਰਸਾਂ ਲਈ ਨਵੇਂ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕਾਲਜ ਖੋਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ 2020-2021 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ – ਇਕ ਹੋਰ ਮਤਾ/ਸੰਚਾਰ ਮਿਤੀ 09.09.19 ਨੂੰ, ਉਕਤ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਨੂੰ ਮੋਡੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ – ਕਰਨਾਟਕ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ-ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 19(1)(ਜੀ) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤ ਦੁਆਰਾ – ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਤਾ/ਸੰਚਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 19(1)(ਜੀ) ਅਧੀਨ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਹਨ – ਕਰਨਾਟਕ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ – ਫਾਰਮੇਸੀ ਐਕਟ, 1948 – ਐਸ.ਐਸ. 10, 18.

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1. ਤਿੰਨੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਭਾਵ, ਕਰਨਾਟਕ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ, ਜਵਾਬੀ-ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀਸੀਆਈ ਦੇ ਮਤਾ/ਸੰਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ: (i) ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 19(1)(ਜੀ) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਾਰੰਟੀਡ ਹੈ। (ii) ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ, ਅਜਿਹੀ ਪਾਬੰਦੀ ਕੇਵਲ ਸਮਰੱਥ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; (iii) 17 ਜੁਲਾਈ 2019 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਕਲਪ/ਸੰਚਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਜੱਜ ਨੇ ਹੋਰ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਅਦਾ ਖਿਲਾਫੀ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਕਾਲਜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਸੀ। ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਜੱਜ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਜੱਜ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀਸੀਆਈ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ ਪੂਰਬੀ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਜ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਣ ਸੀ। ਇਹ ਹੋਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹਰ ਰਾਜ ਲਈ 50 ਫਾਰਮਾਸਿਸਟ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵੀ ਮਨਮਾਨੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀਸੀਆਈ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਰਾਜ ਦਰ ਰਾਜ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਰ ਰਾਜ ਲਈ 50 ਫਾਰਮੇਸੀ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

1.2 ਉਕਤ ਮਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕੇਂਦਰੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਲਈ ਨਵੇਂ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕਾਲਜ ਖੋਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਲਈ ਫਾਰਮੇਸੀ ਵਿੱਚ ਡਿਪਲੋਮਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਡਿਗਰੀ ਕੋਰਸ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ 2020-2021 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦਾ। ਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 17 ਜੁਲਾਈ 2019 ਦੇ ਮਤੇ ਨੂੰ 107ਵੇਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀਸੀਆਈ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 5 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਹੋਈ ਅਤੇ 6 ਅਗਸਤ 2019। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵਿੱਚ, ਵੀ ਨਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀਸੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ, ਕਿ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ-ਪੀਸੀਆਈ ਆਪਣੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਤੇ 18 ਇਸ ਲਈ ਮੂਲ ਸਵਾਲ, ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ, ਕੀ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ, ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਹੈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀਸੀਆਈ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਕਤ ਮਤੇ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕੇਂਦਰੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤ [ਪਾਰਾ 31-33] [76-ਡੀ-ਈ; 77-ਸੀ-ਡੀ]

1.3 ਇਸ ਦੇ 11 ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟੀ.ਐਮ.ਏ. ਪਾਈ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 19(1)(ਜੀ) ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 26 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਹਨ ਵਿਦਿਅਕ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਇਸਲਾਮਿਕ ਅਕੈਡਮੀ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਧਾਰਾ 19(1)(ਜੀ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣਾ। ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮਿਆਰ ਵਿੱਚ ਉੱਤਮਤਾ. ਇਹ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਸਥਿਤ, ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਉਪਾਅ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਸਹੀ

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਪੀ.ਏ. ਇਨਾਮਦਾਰ ਨੇ ਫਿਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਆਰਟੀਕਲ 19(1)(ਜੀ) ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਦੀ ਧਾਰਾ (6) ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਰਟੀਕਲ 19. ਇਹ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਆਮ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਨਤਕ. ਇਹ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਜਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿੱਤੇ, ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ। ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰ, ਕਾਰੋਬਾਰ, ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਦੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਭਾਵੇਂ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਬੇਦਖਲੀ, ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ। ਮਾਡਰਨ ਡੈਂਟਲ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਖੋਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਜੱਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੈਰ-ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਵਿੱਚ 1.3 ਇਸ ਦੇ 11 ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟੀ.ਐਮ.ਏ. ਪਾਈ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 19(1)(ਜੀ) ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 26 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਹਨ ਵਿਦਿਅਕ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਇਸਲਾਮਿਕ ਅਕੈਡਮੀ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਧਾਰਾ 19(1)(ਜੀ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣਾ। ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮਿਆਰ ਵਿੱਚ ਉੱਤਮਤਾ. ਇਹ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਸਥਿਤ, ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਉਪਾਅ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਸਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਪੀ.ਏ. ਇਨਾਮਦਾਰ ਨੇ ਫਿਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਆਰਟੀਕਲ 19(1)(ਜੀ) ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਦੀ ਧਾਰਾ (6) ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਰਟੀਕਲ 19. ਇਹ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਆਮ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਨਤਕ. ਇਹ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਜਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿੱਤੇ, ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ। ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰ, ਕਾਰੋਬਾਰ, ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਦੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਭਾਵੇਂ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਬੇਦਖਲੀ, ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ। ਮਾਡਰਨ ਡੈਂਟਲ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਖੋਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਜੱਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੈਰ-ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਵਿੱਚਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜੋ ਆਮ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਨਤਕ, ਅਭਿਆਸ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਬਜ਼ਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੂਜੇ ਹੱਥ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕੀ ਇਸ ਲਈ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਅਨੁਪਾਤਕ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਵਿਦਿਅਕ

ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਉਹੀ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਵਿਆਜ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ [ਪਾਰਾ 35, 37, 39-41][77-G-H; 78-E-F; 79-ਸੀ-ਐਚ]

[ਐਮ.ਏ. ਪਾਈ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ (2002) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 481 : 2002 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 587; ਇਸਲਾਮਿਕ ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ (2003) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 697 : [2003] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 474; ਪੀ.ਏ. ਇਨਾਮਦਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2005) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 537 : [2005] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 603; ਮਾਡਰਨ ਡੈਂਟਲ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਰਿਸਰਚ ਸੈਂਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ (2016) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 353 : [2016] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 579 – ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ.

1.4 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪੀਠ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਠਾਕੁਰ ਭਰਤ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪੀਠ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੋਵੇ। [ਪੈਰਾ 47, 48]

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਠਾਕੁਰ ਭਰਤ ਸਿੰਘ (1967) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 454 – ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹਿਰਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡ, ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ (1952) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1122 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

1.5 ਚੂੰਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਗ) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਕੇਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਉਚਿਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤ ਦੁਆਰਾ, ਬੰਬਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਔਰੰਗਾਬਾਦ ਬੈਂਚ, ਵਿੱਚ ਸਾਯਲੀ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਕਾਲਜ ਆਫ ਫਾਰਮੇਸੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਗਈ। ਕਰਨਾਟਕ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਚੂੰਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 17 ਜੁਲਾਈ 2019 ਅਤੇ 9 ਸਤੰਬਰ 2019 ਦੀਆਂ ਮੁਦਰਾਵਲੀਆਂ/ਸੰਚਾਰਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਹਨ, ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਗ) ਅਧੀਨ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦੀਆਂ, ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਗਈ। 17 ਜੁਲਾਈ 2019 ਅਤੇ 9 ਸਤੰਬਰ 2019 ਦੀਆਂ ਮੁਦਰਾਵਲੀਆਂ/ਸੰਚਾਰਾਂ ਇਸ ਛੋਟੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ

ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 54, 55]

ਸਵਾਜਲ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟ੍ਰੱਸਟ ਦੀ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕਾਲਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਿਤੀ 06.11.2020 ਦਾ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਔਰੰਗਾਬਾਦ ਬੈਂਚ – ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ।

1.6 ਫਾਰਮੇਸੀ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਅਣਗਿਣਤ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵੱਡੇ ਜਨਹਿਤ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ, ਜੇ ਇਹ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਉੱਤੇ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਰੋਧੀ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਡੀ. ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਬੀ. ਫਾਰਮ ਕੋਰਸਾਂ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ "ਕੋਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਨਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ" ("ਐਨ.ਓ.ਸੀ.") ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਸਾਥ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕੌਂਸਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਫੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਕੌਂਸਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪਰ, ਫਾਰਮੇਸੀ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸੰਪੂਰਣ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। [ਪੈਰਾ 56, 57][B4-E-H]

1.7 ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕੌਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ।

2. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 1887 ਦੇ 2022 ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ [ਸ਼ਹੀਦ ਟੈਕ ਬਹਾਦੁਰ ਕਾਲਜ ਆਫ ਫਾਰਮੇਸੀ ਬਨਾਮ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ]

ਅੱਜ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 19671 ਦੇ 2021 ਅਤੇ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਬੇਅਸਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨੇਹਰੂ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀਕਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਬਨਾਮ ਸੰਗਮ ਲਕਸ਼ਮੀ ਬਾਈ ਵਿਦਿਆਪੀਠ ਅਤੇ ਹੋਰ (2019) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 729 : [2018] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 103; ਜਿਗਿਆ ਯਾਦਵ (ਮਾਈਨਰ) (ਗਾਰਡੀਅਨ/ਪਿਤਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ) ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਆਫ ਸੈਕੰਡਰੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2021) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 535 : 2021 (6) ਜੇ.ਟੀ. 177 – ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸਟਾਰ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਪਾਲਿਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਹੋਰ (2019) 2

ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 104 : [2018] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 128 – ਫੈਸਲਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਉੱਚਾ ਵਿਦਿਆ, ਸਿਖਿਆਕ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2006) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 545 : [2006] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 14; ਟੀ. ਕੇ. ਰੰਗਰਾਜਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1982) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 7 : [1983] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 411 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਕਾਟਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1954 ਐਸ.ਸੀ. 634; ਮਾਡਰਨ ਸਕੂਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2004) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 583 : [2004] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 686; ਪਾਦੁਬਿਦਰੀ ਦਾਮੋਦਰ ਸ਼ੇਨਵੀ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2000) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 514 : [2000] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 356; ਵਿਜੇ ਸਸੀਧਰਨ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (2013) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 253 : [2013] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 73; ਇੰਡੈਕਸ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਰਿਸਰਚ ਸੈਂਟਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਹੋਰ 2021 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 318 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕੌਂਸਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜੀਵ ਕਾਲਜ ਆਫ ਫਾਰਮੇਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2018] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 128 **ਫੈਸਲਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ** ਪੈਰਾ 9

[2018] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 103 ਵੱਖਰਾ ਪੈਰਾ 11

[2002] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 587 ਪਾਲਣਾ ਪੈਰਾ 13

[2002] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 474 ਪਾਲਣਾ ਪੈਰਾ 13

[2005] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 603 ਪਾਲਣਾ ਪੈਰਾ 13

[1982] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 411 **ਭਰੋਸਾ** ਪੈਰਾ 20

[2004] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 668 ਹਵਾਲਾ ਪੈਰਾ 21

[2009] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 356 ਹਵਾਲਾ ਪੈਰਾ 22

[2013] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 73 ਹਵਾਲਾ ਪੈਰਾ 22

[2016] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 579 ਭਰੋਸਾ ਪੈਰਾ 26

[2006] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 14 ਭਰੋਸਾ ਪੈਰਾ 42

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੇਟ/ਓਰੀਜਨਲ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6681 ਆਫ 2022.

ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 09.11.2021 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ, ਡਬਲਿਊ.ਏ. ਨੰਬਰ 746 ਆਫ 2020.

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6682-6683 ਆਫ 2022, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 564, 565 ਆਫ 2022, ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6684-6685, 6686, 6687, 6688, 6690, 6691 ਆਫ 2022, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 406 ਆਫ 2022, ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6692 ਆਫ 2022, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 563 ਆਫ 2022.

ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਵਿਨੇ ਨਵਾਰੇ, ਐਸ.ਐਨ.ਭਟ, ਰਾਕੇਸ਼ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟਸ, ਗੌਰਵ ਸ਼ਰਮਾ, ਕਿਰਤੀਮਾਨ ਸਿੰਘ, ਵਾਜੀ ਅਲੀ ਨੂਰ, ਮਿਸ ਮਨਮੀਤ ਕੌਰ ਸਰੀਨ, ਧਵਲ ਮੋਹਨ, ਪ੍ਰਤੀਕ ਭਾਟੀਆ, ਮਿਸ ਸਿਰੀਨਾਗਾ ਨੁੰਗ, ਪ੍ਰਭਾਸ ਬਜਾਜ, ਮ੍ਰਿਗੰਕ ਪ੍ਰਭਾਕਰ, ਜੋਹੇਬ ਹੋਸੈਨ, ਪਾਈ ਅਮਿਤ, ਅਸ਼ਵਿਨ ਕੁਮਾਰ ਡੀ. ਐਸ., ਰਾਜੇਸ਼ ਇਨਾਮਦਾਰ, ਓਮਕਾਰ ਕੰਬਲੀ, ਮਿਸ ਪੰਖੁੜੀ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਸੁਰਜ ਨਾਇਕ, ਅਭਿਉਦਯ ਵਤਸ, ਰੋਹਿਤ ਆਰ. ਸਾਬੂ, ਸਮਰਾਟ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਰਾਓ ਸ਼ਿੰਦੇ, ਸਿੱਧਾਰਥ ਗੁਪਤਾ, ਮਿਸ ਅਸਮਿਤਾ ਬਜਰੰਗ, ਸ਼੍ਰੰਗਾਰਸ਼ਖਾ, ਮਿਸ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਸਿੰਘ, ਆਰ. ਕੇ. ਰਾਠੀ, ਸੰਕਿਲ ਸੁਕੁਮਾਰਾ, ਮ੍ਰਿਗੰਕ ਪ੍ਰਭਾਕਰ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਬੰਸਲ, ਮਿਸ ਰਾਜੇਸ਼ਵਰੀ ਸ਼ੰਕਰ, ਨਿਰੁਪ ਸੁਬਰਮਨੀ, ਸੰਜੇ ਸ਼ਰਾਵਤ, ਦਿਵਿਆ ਰਾਣਾ, ਆਕਾਸ਼ ਸਹਾਰਿਆ, ਡੀ. ਪੀ.ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਤਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਠਾਕੁਰ, ਮਿਸ ਪਾਰਵਤੀ ਭਟ, ਮਿਸ ਅਨੁਰਾਧਾ ਮੁਤਤਕਰ, ਸ਼ਿਵਮ ਸਿੰਘ, ਰਵੀ ਕਾਂਤ, ਮਯੰਕ ਮਨੀਸ਼, ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਸਿੰਘ, ਵਿਵੇਕ ਸਿੰਘ, ਸੀ.ਪੀ. ਰਾਜਵਰ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਚੈਟਰਜੀ, ਚੰਦਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਅਭਿਨਵ ਸਿੰਘ, ਕੁ. ਸੁਮਨ ਰਾਣੀ, ਅਮਿਤੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਿਨੀਸਾ ਮੋਹੰਤੀ, ਸ. ਪ੍ਰੀਤੀ ਕੁਮਾਰੀ, ਆਰੀਆ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਮ੍ਰਿਤੁੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਸਿਨਹਾ, ਕੁਨਾਲ ਚੈਟਰਜੀ, ਕੁ. ਮੈਤ੍ਰੇਈ ਬੈਨਰਜੀ, ਰੋਹਿਤ ਬਾਂਸਲ, ਕਮਲੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮੌਰੀਆ ਕੌਸ਼ਲ ਯਾਦਵ, ਨੰਦਲਾਲ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸ਼ਫੀਕ ਅਹਿਮਦ, ਦੀਪਕ ਕੁਮਾਰ, ਜੀਸ਼ਾਨ ਅੰਜੁਮ, ਗੌਰਵ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ, ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ, ਪਰਮਾਨੰਦ ਗੌੜ, ਸ. ਬੀਨਾ ਐਸ ਪਟਨਾਇਕ, ਹਿਤੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਖਿਲੇਸ਼ਵਰ ਝਾਅ, ਏ.ਕੇ.ਸ਼ਰਮਾ, ਸਾਹਿਲ ਅਮਰਨਾਥ, ਵਿਕਰਾਂਤ ਵਾਈ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ, ਆਯੂਸ਼ ਮਿੱਤਲ, ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੰਜਨ ਨਾਇਕ, ਰੌਬਿਨ ਖੋਖਰ, ਵੀ. ਐਨ ਰਘੁਪਤੀ, ਡਾ. ਮੋਨਿਕਾ ਗੁਸਾਈਂ, ਸ. ਅਨੁਰਾਧਾ ਮੁਤਕਰ, ਗੌਤਮ ਨਰਾਇਣ, ਕੌਸ਼ਲ ਯਾਦਵ, ਗੌਰਵ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ, ਪਰਮਾਨੰਦ ਗੌੜ, ਚੰਦਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਮ੍ਰਿਤੁੰਜੇ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਾਈ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਸਾਰੇ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਭਾਰਤ ਦੀ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕੌਂਸਲ (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਪੀਸੀਆਈ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲਾਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ (i) 9ਵੀਂ ਨਵੰਬਰ 2021 ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 746-748 ਦੇ 2020 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ; (ii) 7ਵੀਂ ਮਾਰਚ 2022 ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 175 ਦੇ 2021 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ; ਅਤੇ (iii) 22ਵੀਂ ਅਪ੍ਰੈਲ 2022 ਨੂੰ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 3766 ਦੇ 2021 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਲੰਬਿਤਾ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਈ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

3. ਉਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਰਨਾਟਕ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਨੇ ਜਵਾਬੀ-ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀਸੀਆਈ ਦੁਆਰਾ 17ਵੀਂ ਜੁਲਾਈ 2019 ਅਤੇ 9ਵੀਂ ਸਤੰਬਰ 2019 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤੇ/ਸੰਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਪੀਸੀਆਈ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲਿਖਤ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 17ਵੀਂ ਜੁਲਾਈ 2019 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤੇ/ਸੰਚਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀਸੀਆਈ ਨੇ ਨਵੇਂ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ 2020-2021 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਫਾਰਮੇਸੀ ਵਿੱਚ ਡਿਪਲੋਮਾ ਅਤੇ ਡਿਗਰੀ ਕੋਰਸਾਂ ਦੌੜਾਉਣ ਲਈ ਸੀ। 9ਵੀਂ ਸਤੰਬਰ 2019 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤੇ/ਸੰਚਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਉਪਰੋਕਤ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ (i) ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ; (ii) ਉੱਤਰ ਪੂਰਬੀ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ; ਅਤੇ (iii) ਉਹ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰ ਜਿੱਥੇ ਡੀ. ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਬੀ. ਫਾਰਮ ਕੋਰਸ (ਦੋਵੇਂ ਮਿਲਾ ਕੇ) ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 50 ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਨੂੰ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 9ਵੀਂ ਸਤੰਬਰ 2019 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤੇ/ਸੰਚਾਰ ਦੁਆਰਾ, 2019-2020 ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ ਲਈ ਡੀ.ਫਾਰਮ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਬੀ. ਫਾਰਮ ਕੋਰਸ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ 2020-2021 ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ ਲਈ ਡਿਪਲੋਮਾ ਅਤੇ ਡਿਗਰੀ ਕੋਰਸ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੀਸੀਆਈ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਖਲਾ ਸਮਰੱਥਾ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕੋਰਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

4. ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿੰਨ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੇ ਕਹੇ ਗਏ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀਸੀਆਈ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਫਾਰਮੇਸੀ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੋ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ 2022-2023 ਲਈ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕੋਰਸਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਪੀਸੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਫਰਵਰੀ 2020 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ

ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੀਸੀਆਈ ਦੇ 3 ਜੁਲਾਈ 2022 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਰਹਿਣ ਲਈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 31 ਮਈ 2022 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 4862 ਦੇ 2022 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

5. ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀਸੀਆਈ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਕੇਸ਼ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਵਿਨੈ ਨਵਾਰੇ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ, ਸ੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਪਾਈ, ਸ੍ਰੀ ਸੰਜੈ ਸ਼ਰਾਵਤ, ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧਾਰਥ ਆਰ. ਗੁਪਤਾ, ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਵਮ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ।

6. ਸ੍ਰੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀਸੀਆਈ ਦੁਆਰਾ 17 ਜੁਲਾਈ 2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫਾਰਮੇਸੀ ਐਕਟ, 1948 (ਇਥੇ "ਕਹੇ ਗਏ ਐਕਟ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੇ ਪ੍ਰੀਅੰਬਲ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3, 10 ਅਤੇ 12 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀਸੀਆਈ ਨੂੰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਿਯਮਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਲਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਨਾਲ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਸੀਆਈ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਮਾਹਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਫਾਰਮੇਸੀ ਵਿਸ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਅਧਿਆਪਕ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗ੍ਰਾਂਟਸ ਕਮਿਸ਼ਨ (“ਯੂਜੀਸੀ”) ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਗਏ, ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਾਂ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲ ਕੈਮਿਸਟਰੀ ਵਿੱਚ ਡਿਗਰੀ ਜਾਂ ਡਿਪਲੋਮਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ; ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ; ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ, ਨਾਲ ਹੀ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਫਾਰਮਾਸਿਸਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਥੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਮਾਹਰਾਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਸਰੀਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਰੀਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਫਾਰਮੇਸੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।

7. ਸ੍ਰੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਇਕ ਉਪ-ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮਾਹਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਪ-ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਅਣਕੰਟਰੋਲਿਤ ਵਾਧੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਦਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਅਣਕੰਟਰੋਲਿਤ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੋਵੇਗੀ, ਨਤੀਜਤਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫਾਰਮਾਸਿਸਟ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੇ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਕੌਤੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

8. ਸ੍ਰੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੋਰ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕਲਿਆਣ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 22 ਅਪ੍ਰੈਲ 2022 ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਲਾਹ ਲਈ ਗਈ ਸੀ।

9. ਸ੍ਰੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੋਰ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਿਯਮਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ **ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਕਾਟਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਿਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਤੇ ਸਾਰ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਿਡ ਬਨਾਮ ਔਦਿਓਗਿਕ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਹੋਰ** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ।

10. **ਸ੍ਰੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੋਰ ਦਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੰਬਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਔਰੰਗਾਬਾਦ ਬੈਂਚ, ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 419 ਦੇ 2020 ਸਾਇਲੀ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕਾਲਜ ਬਨਾਮ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ,** 6ਵੇਂ ਨਵੰਬਰ 2020 ਨੂੰ ਤੇ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਸਮੇਤ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਦਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬੰਬਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ।

11. ਹੁੰਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਅਣਕੰਟਰੋਲਿਤ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਹੋਰ ਦਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨੇਹਰੂ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀਕਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਬਨਾਮ ਸੰਗਮ ਲਕਸਮੀ ਬਾਈ ਵਿਦਿਆਪੀਠ ਅਤੇ ਹੋਰ** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਉਹ ਦਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਅਤੇ **ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨੇਹਰੂ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀਕਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ** (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਬਿਲਕੁਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ, ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਵੈਧ ਹੈ।

12. **ਸ੍ਰੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਇਕਬਾਲ ਬਾਨੇ (ਮਾਈਨਰ) (ਗਾਰਡੀਅਨ/ਪਿਤਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ) ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਆਫ ਸੈਕੰਡਰੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ** ਦੇ ਕੇਸ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀਸੀਆਈ ਦੇ ਇੱਕ ਮਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 13 ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਵੇਗਾ।

13. ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਸ੍ਰੀ ਰਾਕੇਸ਼ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ, ਨੇ ਸਬਮਿਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਵਾਬੀ-ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਗ) ਅਧੀਨ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ **ਟੀ.ਐਮ.ਏ. ਪਾਈ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਆਫ ਕਰਨਾਟਕ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਇਸਲਾਮਿਕ ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਆਫ ਕਰਨਾਟਕ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਅਤੇ ਪੀ.ਏ. ਇਨਾਮਦਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਆਫ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ** ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

14. ਸ੍ਰੀ ਰਾਕੇਸ਼ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ ਸਬਮਿਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਉਚਿਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਜ ਉੱਤੇ ਇਹ ਭਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰੇ ਕਿ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਉਚਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਉਹ ਸਬਮਿਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀਸੀਆਈ ਨੇ ਇਹ ਭਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਕਾਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਬੋਝ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਬੰਧੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਰਾਸਰ ਮਨਾਹੀ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਹੈ, ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਜਾਇਜ਼, ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਣ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

15. ਸ੍ਰੀ ਰਾਕੇਸ਼ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ ਨੇ ਹੋਰ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੇ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਸੰਚਾਰ ਮਨਮਾਨੇ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੇ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਸੰਚਾਰ ਮਨਮਾਨੇ ਹਨ, ਇਸ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਰਾਕੇਸ਼ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੇ ਖੁਦ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਫਾਰਮੇਸੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 34000 ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਇਜਾਫਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਸੰਚਾਰ ਉੱਤਰੀ ਪੂਰਬੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਉਚਿਤੀਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਹ ਦਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਆਧਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਮੈਡੀਸਿਨ, ਕਾਨੂੰਨ, ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ, ਤਕਨੀਕੀ, ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਬੈਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

16. ਸ੍ਰੀ ਰਾਕੇਸ਼ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ ਨੇ ਹੋਰ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬੈਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਬਣਾ ਕੇ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੈਧ ਹੋਣ ਲਈ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਚਾਰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ:

(i) **ਡਰਾਫਟ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਕੌਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕੌਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ**;

(ii) **ਅਜਿਹੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ**;

(iii) ਸੈਕਸ਼ਨ 10(4) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਜਿਹੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ;

(iv) ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਜਿਹੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ।

17. ਸ੍ਰੀ ਵਿਨੇ ਨਵਾਰੇ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜੋ ਫਾਰਮੇਸੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਨੋਪੋਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫਾਰਮੇਸੀ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਲਾ ਫਾਈਡ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਹੇ ਗਏ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕੌਂਸਲ ਫਾਰ ਟੈਕਨੀਕਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1987 (ਇਸਨੂੰ "ਏ.ਆਈ.ਸੀ.ਟੀ.ਈ. ਐਕਟ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਧੀਨ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਏ.ਆਈ.ਸੀ.ਟੀ.ਈ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਟੈਕਨੀਕਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

18. ਸ੍ਰੀ ਨਵਾਰੇ ਨੇ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਏ.ਆਈ.ਸੀ.ਟੀ.ਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਪਾਵਰਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀਆਂ ਪਾਵਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਹੇ ਗਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਹਨ।

19. ਸ੍ਰੀ ਨਵਾਰੇ ਨੇ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਰੈਜੋਲੂਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਕਹੇ ਗਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(3) ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

20. ਵੀ.ਟੀ. ਖਾਨਜੋਡੇ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ,1 ਦੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਨਵਾਰੇ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਿਤ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਹੇ ਗਏ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਰਾਸਰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਹੈ।

21. ਉਹ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਸਿਰਫ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵੈਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਾਡਰਨ ਸਕੂਲ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ2 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

22. ਸ੍ਰੀ ਨਵਾਰੇ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਹੇ ਗਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਹਨ "ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ"। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵੈਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਦੁਬਿਦਰੀ ਦਾਮੋਦਰ ਸ਼ੇਨੋਯ

ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼3 ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

23. ਸ੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਪਾਈ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵੀ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਚਾਰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

24. ਸ੍ਰੀ ਸੰਜੈ ਸ਼ਰਾਵਤ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਰਵੇਖਣ ਦੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਦਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਾਨਾ ਹੈ। ਉਹ ਹੋਰ ਦਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੇ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਇਸ ਨੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਨੇ ਲਗਭਗ 2,500 ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕੋਰਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਾਨੇ ਅਤੇ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

25. ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧਾਰਥ ਗੁਪਤਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ, ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਚਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਨ ਹਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਹੋਰ ਦਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਲਈ 50 ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀਮਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਹੈ। ਉਹ ਦਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਰਾਜ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੋਆ ਲਈ ਸੀਮਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਦਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, 7 ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਈਪਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੀ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਗਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਾਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ **ਇੰਡੈਕਸ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਰਿਸਰਚ ਸੈਂਟਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ** 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

26. **ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਮਾਡਰਨ ਡੈਂਟਲ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਰਿਸਰਚ ਸੈਂਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਉਹ ਦਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਅਨੁਪਾਤਿਕਤਾ ਦੇ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹ ਦਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀਮਾ ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੈ। ਉਹ ਦਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਟੈਸਟ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਜੋ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤਾ ਸੰਚਾਰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਨੁਪਾਤਿਕਤਾ ਦੇ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

27. ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਵਮ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀਸੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

28. ਤਿੰਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ, ਅਰਥਾਤ ਕਰਨਾਟਕ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ, ਨੇ ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀਸੀਆਈ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨਾਂ/ਸੰਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

(i) ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਗ) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ;

(ii) ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਪਾਬੰਦੀ ਕੇਵਲ ਸਮਰੱਥ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ;

(iii) 17ਵੀਂ ਜੁਲਾਈ 2019 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ/ਸੰਚਾਰ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ।

29. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਹੋਰ ਪਾਇਆ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕਾਲਜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ, ਪ੍ਰੋਮਿਸਰੀ ਐਸਟੋਪਲ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦੇ ਸਿਦ੍ਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ। ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀਸੀਆਈ ਦਾ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪੂਰਬੀ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਨ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹਰ ਰਾਜ ਲਈ 50 ਫਾਰਮਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵੀ ਮਨਮਾਨੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀਸੀਆਈ ਇਹ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਰਾਜ ਦਰ ਰਾਜ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਹਰ ਰਾਜ ਲਈ 50 ਫਾਰਮਸੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

30. ਬੇਸ਼ੱਕ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਤਾ/ਸੰਚਾਰ ਦਿਨਾਂਕ 17 ਜੁਲਾਈ 2019 ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"ਮਤਾ"

31. ਪਰਯਾਪਤ ਯੋਗ ਫਾਰਮਾਸਿਸਟ ਕਾਰਜਬਲ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਘਰ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਖੋਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਡਿਪਲੋਮਾ ਅਤੇ ਡਿਗਰੀ ਕੋਰਸ ਦੋਨੋਂ ਲਈ ਹੈ, ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ 2020-2021 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਪੂਰਬੀ ਖੇਤਰ 'ਤੇ

ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ।"

"12524. ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਖੋਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਡਿਪਲੋਮਾ ਅਤੇ ਡਿਗਰੀ ਕੋਰਸ ਦੋਨੋਂ ਲਈ ਹੈ, ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ 2020-2021 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ-

a) ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰੇ।

b) ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਉੱਤਰ ਪੂਰਬੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ.

c) ਮੋਰਟੋਰੀਅਮ ਰਾਜਾਂ/'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਿੱਥੇ ਡੀ. ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਬੀ. ਫਾਰਮ ਸੰਸਥਾਵਾਂ (ਦੋਵੇਂ ਸੰਯੁਕਤ) 50 ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ।

d) ਉਹ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ 2019 ਲਈ ਡੀ. ਫਾਰਮ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਬੀ. ਫਾਰਮ ਕਾਲਜ- 20 ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ ਲਈ ਪੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਜਾਂ ਏ.ਆਈ.ਸੀ.ਟੀ.ਈ. ਨੂੰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਨਿਰੀਖਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 2020-21 ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ ਲਈ ਮੁੜ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਢਿੱਲ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਹੈ ਭਾਵ 2020-21 ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ ਲਈ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

e) ਮੌਜੂਦਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਖਲਾ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹੋਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕੋਰਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਨੈ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਵੇਗੀ।"

32. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਕਿ ਮੋਰਾਟੋਰੀਅਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕੌਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਇਸਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਫਰੇਮ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 10 ਅਤੇ 18 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

33. ਇਸ ਲਈ, ਵਿਚਾਰਣ ਯੋਗ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੋਰਾਟੋਰੀਅਮ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕੌਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਰੈਜੋਲੂਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਹੈ।

34. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਟੀ.ਐਮ.ਏ. ਪਾਈ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 11 ਜੱਜ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਅਵਲੋਕਨਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇਗਾ:

"18. ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਲੇਖ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਲੇਖ 19(1)(ਗ)

ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧੰਦੇ, ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਲੇਖ 19(6) ਅਧੀਨ ਰੱਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਲੇਖ 26 ਹਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਲੇਖ 19(1)(ਗ) ਅਤੇ ਲੇਖ 26, ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ....”

35. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬੇਲੌਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 19(1)(ਗ) ਅਤੇ ਲੇਖ 26 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

36. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਜੱਜ ਸਨ, ਨੇ ਇਸਲਾਮਿਕ ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"120. ਜਿਹੜੇ ਸੰਸਥਾਨ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮਿਆਰ ਵਿੱਚ ਉੱਤਮਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ, ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਜੀ) ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 30 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਹੁਮਤ ਜਾਂ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਬਿਨਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਵਾਲੇ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮਿਆਰ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

121. ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਗਲਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਿਯਮਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਵਸਥਿਤ, ਕੁਸ਼ਲ ਅਤੇ ਸੁਚਾਰੂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਯਮਨ ਉਪਾਯ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਨ ਉਪਾਯ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।"

37. ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸਲਾਮਿਕ ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮਿਆਰ ਵਿੱਚ ਉੱਤਮਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਜੀ) ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 30 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਨ ਉਪਾਯ ਵਿਵਸਥਿਤ, ਕੁਸ਼ਲ ਅਤੇ ਸੁਚਾਰੂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

38. ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਜੱਜ ਸਨ, ਨੇ ਪੀ.ਏ. ਇਨਾਮਦਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸ਼ਾਹਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"92. ਇੱਕ ਪੇਸ਼ੇ ਵਜੋਂ, ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਜੀ) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ

ਲਈ, ਅਨੁਚਛੇਦ 19 ਦੇ ਉਪਬੰਧ (6) ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਪਾਏ ਬਿਨਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧੰਦੇ, ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਜਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ; (ii) ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲਕੀ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰ, ਕਾਰੋਬਾਰ, ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਬਾਰੇ; ਚਾਹੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਬਾਹਰੀਕਰਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਾਂ ਅਨਿਵਾਰਥ। ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾਈ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ, ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਅਨੁਚਛੇਦ 19(6) ਅਧੀਨ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਸਵੀਕਾਰਯ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਅਨੁਚਛੇਦ 30 ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਲਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਨੁਚਛੇਦ 30(1) ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਵਾਧੂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ।"

39. ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਏ. ਇਨਾਮਦਾਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਇਹ ਦੋਹਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਜੀ) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਅਨੁਚਛੇਦ 19 ਦੇ ਉਪਬੰਧ (6) ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਪਾਬੰਧੀਆਂ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧੰਦੇ, ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਜਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਹਿ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ, ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲਕੀ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰ, ਕਾਰੋਬਾਰ, ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੀ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਚਾਹੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਪੂਰਨ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਬਹਿਸਕਾਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਾਂ ਅਨਿਵਾਰਿਆ।

40. ਮਾਡਰਨ ਡੈਂਟਲ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਰਿਸਰਚ ਸੈਂਟਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਵਾਲੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਿੱਜੀ ਅਨੁਦਾਨ ਰਹਿਤ ਅਲਪਸੰਖਿਆਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਅਲਪਸੰਖਿਆਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਕੋਲ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਰਾਜ ਵੀ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ, ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਉਚਿਤ ਪਾਬੰਧੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਸਮੇਂ, ਲੋੜੀਂਦਾ ਕਾਰਜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲਾਏ ਗਏ ਪਾਬੰਧੀਆਂ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਲਾਏ ਗਏ ਪਾਬੰਧੀਆਂ ਅਨੁਪਾਤਿਕ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

41. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਉਚਿਤ ਪਾਬੰਧੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਕਾਰਜ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

42. ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਉੱਚਾ ਵਿਦਿਆ,

ਸਿੱਖਿਆਕ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 69 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"69. ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਗਿਆਰਾਂ-ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਟੀ.ਐਮ.ਏ. ਪਾਈ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਰਾਜ [(2002) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 481] ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੈਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਗ) ਅਧੀਨ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 19 ਦੇ ਉਪਬੰਧ (6) ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 162 ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਰਕੁਲਰ ਜਾਂ ਨੀਤੀ ਫੈਸਲੇ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ, ਇਹ ਤ੍ਰਿਵਿਆਲ ਹੈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

43. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 19 ਦੇ ਉਪਬੰਧ (6) ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਾਲ ਸਰਕੁਲਰ ਜਾਂ ਨੀਤੀ ਫੈਸਲੇ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

44. ਸ੍ਰੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ, ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨੇਹਰੂ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀਕਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਦੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਵੈਧ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਮਸ਼ਰੂਮ ਵਾਂਗ ਵਧਦੀ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

45. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨੇਹਰੂ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀਕਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਸਿੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1982 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 20 ਨੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਰੈਜੋਲਿਊਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਵੇ।

46. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਜੱਜ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਦੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਅਵਲੋਕਨ ਨੂੰ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਠਾਕੁਰ ਭਰਤ ਸਿੰਘ:

"ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਕਿ ਰਾਜ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੇਵਲ ਇਸ ਲਈ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

47. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੇਵਲ ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

48. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੋਵੇ।

49. ਸ਼੍ਰੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੇ ਵਕੀਲ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ, ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਿਗਿਆ ਯਾਦਵ (ਮਾਈਨਰ) (ਗਾਰਡੀਅਨ/ਪਿਤਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ) ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਆਫ ਸੈਕੰਡਰੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਆਫ ਸੈਕੰਡਰੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ("ਸੀ.ਬੀ.ਐਸ.ਈ." ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ) ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 1860 ਦੇ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਡ ਇੱਕ ਸੋਸਾਇਟੀ ਹੈ। ਸੀ.ਬੀ.ਐਸ.ਈ. ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕੌਂਸਲ ਉਕਤ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ।

50. ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹੀਰਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡ, ਸ਼ਾਹਜਹਾਂਪੁਰ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: "ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਬੋਰਡ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁਦ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਚਾਰ ਕੋਨਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੱਭੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਸਨ।

51. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 18 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਆਰ.ਟੀ. ਖਾਂਡੇ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ:

"18. ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਹਾਲਬਸਰੀ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, 4ਵੇਂ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 1326 ਅਤੇ 1333 (ਪੰਨਾ 775 ਅਤੇ 779) ਵਿੱਚ ਸਮੂਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੈਰਾ 1326 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ:

"ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਵਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਵਿਭਾਜਨ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਪਰੋਕਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ; ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਹਰ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਸਧਾਰਣ ਵਿਅਕਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਪਰੋਕਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀ ਨਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ।"

ਪੈਰਾ 1333 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ:

"ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੀਮਿਤ ਅਤੇ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹਨ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਤੱਕ ਹੀ ਵਧ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਤਨਾ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੋ ਇਸਦੇ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਪਰੋਕਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਉਸਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਾ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਰੋਕਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਨਾਰੀਮਨ ਦੇ ਤਰਕ ਲਈ ਜੋ ਨਤੀਜਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਦਾ ਤਰਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਕੋਲ ਸਟਾਫ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 58(1) ਅਧੀਨ ਹੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤਰਕ 'ਤੇ, ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 58(1) ਇੱਕ ਸਮਰੱਥਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ "ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਰੂਰੀ ਜਾਂ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੋਵੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਕਿ ਸਟਾਫ ਨਿਯਮ ਇਸ ਅਧੀਨ ਹੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ। ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਦੇ ਸਟਾਫ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 58(1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਆਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਤੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਉਚਿਤ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, 4ਥ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 1326 ਅਤੇ 1333 (ਪੰਨਾ 775 ਅਤੇ 779) ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਗਮ ਕੇਵਲ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਗਮ ਦੀਆਂ

ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਹਿਤਾਰਥ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਦੇ ਸਟਾਫ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੱਚਮੁੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

53. ਸ਼੍ਰੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ, ਨੇ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਕਤ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਖੁਦ "ਨਿਯਮਿਤ" ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ "ਨਿਯਮਿਤ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ "ਮਨਾਹੀ" ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਟਾਰ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਟੈਲੀਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ (ਬ੍ਰਾਡਕਾਸਟਿੰਗ ਅਤੇ ਕੇਬਲ) ਸੇਵਾਵਾਂ ਇੰਟਰਕਨੈਕਸ਼ਨ (ਐਡਰੈਸੇਬਲ ਸਿਸਟਮ) ਨਿਯਮ, 2017 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ 3-3-2017 ਨੂੰ ਟੈਲੀਕਮ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਅਥਾਰਿਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ, 1997 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 36 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਨਾਲ ਨਾਲ ਟੈਲੀਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ (ਬ੍ਰਾਡਕਾਸਟਿੰਗ ਅਤੇ ਕੇਬਲ) ਸੇਵਾਵਾਂ (ਅੱਠਵੀਂ) (ਐਡਰੈਸੇਬਲ ਸਿਸਟਮ) ਟੈਰਿਫ ਆਰਡਰ, 2017 ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਚੁਣੌਤੀ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀਸੀਆਈ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਇੱਕ ਰੈਜੋਲਿਊਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਉਕਤ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਸਟਾਰ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

54. ਸ਼੍ਰੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਹੋਰ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ, ਔਰੰਗਾਬਾਦ ਬੈਂਚ, ਸਯਾਲੀ ਵਿੱਚ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਕਾਲਜ ਆਫ਼ ਫਾਰਮੇਸੀ (ਸੁਪਰਾ)। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਏ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19(1)(ਜੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਬੰਬੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੀ ਔਰੰਗਾਬਾਦ ਬੈਂਚ ਨੇ ਐੱਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਦ੍ਰਿਸ਼ ਕਰਨਾਟਕ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਲਿਆ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਹੇਠਾਂ.

55. ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਤੇ/ਸੰਚਾਰ ਮਿਤੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ 17 ਜੁਲਾਈ 2019 ਅਤੇ 9 ਸਤੰਬਰ 2019 ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪੀ.ਸੀ.ਆਈ., ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਵਿਦਿਅਕ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਾ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19(1)(ਜੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੋ। ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ 17 ਜੁਲਾਈ 2019 ਦੇ ਮਤੇ/ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ 9 ਸਤੰਬਰ 2019 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ-ਪੀ.ਸੀ.ਆਈ ਇਸ ਛੋਟੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ.

56. ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕੁਝ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ

ਤਾਂ ਜੋ ਮਸ਼ਰੂਮਿੰਗ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕਾਲਜਾਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵੱਡੇ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਆਮ ਲੋਕ ਹਿੱਤ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ. ਜੇਕਰ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ, ਇਸਦੀ ਵੈਧਤਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਛੋਹ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਉਸ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

57. ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਡੀ.ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਬੀ.ਫਾਰਮ ਕੋਰਸਾਂ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ "ਕੋਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ" ("ਐਨ.ਓ.ਸੀ.") ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਸਾਥ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕੌਂਸਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਕੋਲ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਫੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਕੌਂਸਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫਾਰਮੇਸੀ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮਤੇ ਦੁਆਰਾ ਸੰਪੂਰਣ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ।

58. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕੌਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਖਰਚੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

59. ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਈ ਜਾਣਗੀਆਂ।

60. ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀ(ਆਂ), ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਈ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਜੋ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 1887 ਆਫ 2022 ਈਸ਼ਾਹੀਦ ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ ਕਾਲਜ ਆਫ ਫਾਰਮੇਸੀ ਬਨਾਮ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈ ਹੈ

61. ਸ਼ਹੀਦ ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ ਕਾਲਜ ਆਫ ਫਾਰਮੇਸੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੇ 23ਜੀ ਦਸੰਬਰ 2021 ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕ ਵੱਲੋਂ ਸੀ.ਐਮ. ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 41337 ਆਫ 2021 ਵਿੱਚ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 175 ਆਫ 2021 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

62. ਅੱਜ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 19671 ਆਫ 2021 ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਬੇਨਤੀਜਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ, ਖਰਚੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀ(ਆਂ), ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਈ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਅਪੀਲਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate